Врз основа на Заклучокот од педесет и петтата седница на Владата на Република Северна Македонија точка 45 одржана на 28 јуни 2022 година, а во врска со Годишниот план за проценка на ризици од корупција, согласно Извештајот за усогласеност на ГРЕКО (петти круг на евалуација), а во однос на Препорака II, Владата на Република Северна Македонија ги задолжи сите органи на државната управа во рок од 15 дена да донесат годишен план за проценка на ризици од корупција за 2022 година соодветен на нивната надлежност, а во согласност со член 11 точки 2, 6, 9 и 14 од Законот за основање на Агенција за странски инвестиции и промоција на извозот („Службен весник на Република Македонија" бр. 57/10, 36/11, 41/14 и 64/18) в.д. директорот на Агенцијата за странски инвестиции и промоција на извозот на Република Северна Македонија донесе

Bazuar në përfundimin e seancës së pesëdhjetë e pestë të Qeverisë së Republikës së Maqedonisë së Veriut, pika 45, e mbajtur më 28 qershor 2022, dhe në lidhje me Planin vjetor për vlerësimin e rreziqeve nga korrupsioni, sipas Raportit të pajtueshmërisë së GRECO-s. (raundi i pestë i vlerësimit), dhe në lidhje me Rekomandimin II, Qeveria e Republikës së Maqedonisë së Veriut obligoi të gjitha organet e administratës shtetërore që në afat prej 15 ditësh të miratojnë planin vjetor për vlerësimin e rreziqeve nga korrupsioni për vitin 2022 përkatësisht në kompetencë të tyre, dhe në pajtim me nenin 11 pika 2, 6, 9 dhe 14 të Ligjit për themelimin e Agjencisë për investime të huaja dhe promovim të eksportit ("Gazeta zyrtare e Republikës së Maqedonisë" nr. 57/10, 36/ 11, 41/14 dhe 64/18) u.d. sjellë drejtori i Agjencisë për investime të huaja dhe promovim të eksportit të Republikës së Maqedonisë së Veriut

ГОДИШЕН ПЛАН ЗА ПРОЦЕНКА НА РИЗИЦИ ОД КОРУПЦИЈА НА АГЕНЦИЈАТА ЗА СТРАНСКИ ИНВЕСТИЦИИ И ПРОМОЦИЈА НА ИЗВОЗОТ НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА ЗА 2022 ГОДИНА

PLANI VJETOR PËR VLERËSIMIN E RREZIQEVE KORRUPSIONIT TË AGJENCISË SË INVESTIMEVE TË HUAJA DHE PROMOVIMIT TË EKSPORTIT TË REPUBLIKËS SË MAQEDONISË SË VERIUT PËR VITIN 2022

1.ВОВЕД

1. HYRJE

Имајќи го во превид Законот за спречување на корупцијата и судирот на интереси и Националната стратегија за спречување на корупцијата и судирот на интереси 2021-2025 на Државната комисија за спречување на корупцијата, од тука несомнено произлегува фактот дека корупцијата ги загрозува правата што им припаѓаат на граѓаните, ги дерогира

Duke marrë parasysh Ligjin për Parandalimin e Korrupsionit dhe Konfliktin e Interesit dhe Strategjinë Kombëtare për Parandalimin e Korrupsionit dhe Konfliktit të Interesit 2021-2025 të Komisionit Shtetëror për Parandalimin e Korrupsionit, fakti që korrupsioni kërcënon të drejtat që u takojnë qytetarëve rrjedh qartë nga këtu, derogon ligjet dhe e bën të pamundur drejtësinë,

законите и ја оневозможува правдата, го осиромашува општеството, ја поткопува правната држава и нејзината иднина.

Од таа причина неопходна е борба против оваа т.н рак рана на секое општество како обврска на секоја единка. Агенцијата за странски инвестиции и промоција на извозот на Република Северна Македонија (во понатамошниот текст: “Агенција”) во текот на 2022 година ќе се фокусира кон проценката на ризиците од корупција која се користи како превентивна алатка за идентификување на факторите на ризик и ризиците по однос на корупцијата; предлагање на соодветни мерки за нивно отстранување и санкционирање на сторителите со цел ефикасно справување со корупцијата во рамките на институцијата, како и јакнење на интегритетот на вработените и подобрување на управувањето во Агенцијата.

Проценката на ризици од корупција треба да обезбеди утврдување на факторите што претставуваат закана од корупција, нивна анализа и оценување на ризикот за појава на корупција, како и приоритизирање на ризиците за да бидат соодветно адресирани.

Проценката на ризици од корупцијата треба да даде одговор на следните прашања:

- Зошто се врши проценката?
- На што се врши проценката?
- Кој ја врши проценката?
- Како да се врши проценката?
- Како да се интегрираат резултатите од проценката на ризикот во циклусот на креирање и спроведување политики?

Во таа смисла, неопходно е примена на методи за идентификување на ризиците од корупција на ниво на институцијата и идентификување на факторите што преставуваат и/или придонесуваат за креирање на ризици на корупција, како и

varfëron shoqërinë, minon shtetin e së drejtës dhe të ardhmen e saj.

Për këtë arsye është e nevojshme lufta kundër këtij të ashtuquajturi kancer të çdo shoqërie si obligim i çdo individi. Gjatë vitit 2022, Agjencia për investime të huaja dhe promovim të eksportit të Republikës së Maqedonisë së Veriut (në tekstin e mëtejmë: “Agjencia”) do të fokusohet në vlerësimin e rreziqeve të korrupsionit, i cili përdoret si mjet parandalues për identifikimin e faktorëve të rrezikut dhe rreziqeve në lidhje me korrupsionin; propozimin e masave të duhura për largimin e tyre dhe sanksionimin e autorëve me qëllim trajtimin efektiv të korrupsionit brenda institucionit, si dhe forcimin e integritetit të punonjësve dhe përmirësimin e menaxhimit në Agjenci.

Vlerësimi i rreziqeve të korrupsionit duhet të sigurojë përcaktimin e faktorëve që paraqesin kërcënim për korrupsion, analizën dhe vlerësimin e tyre të rrezikut të korrupsionit, si dhe prioritizimin e rreziqeve në mënyrë që ato të adresohen siç duhet.

Vlerësimi i rrezikut të korrupsionit duhet t'u përgjigjet pyetjeve të mëposhtme:

Pse kryhet vlerësimi?
• Për çfarë bëhet vlerësimi?
• Kush e bën vlerësimin?
• Si të kryhet vlerësimi?
• Si të integrohen rezultatet e vlerësimit të rrezikut në ciklin e politikëbërjes dhe zbatimit?

Në këtë kuptim, është e nevojshme të aplikohen metoda për identifikimin e rreziqeve të korrupsionit në nivel institucioni dhe identifikimin e faktorëve që përfaqësojnë dhe/ose kontribuojnë në krijimin e rreziqeve të korrupsionit. si dhe identifikimin dhe planifikimin e

идентификување и планирање на решенија/мерки/препораки за превенција од корупција.

zgjidhjeve/masave/rekomandimeve për parandalimin e korrupsionit.

2.ПОИМАЊЕ НА КОРУПЦИЈАТА

Под корупција во смисла на Законот за спречување на корупција и судирот на интереси („Службен весник на Република Македонија“ бр. 12/19) се подразбира злоупотреба на функцијата, јавносто овластување, службената должност или положба за остварување на корист, директно или преку посредник, за себе или за друг.

Под судир на интереси се подразбира состојба во која службеното лице има приватен интерес што влијае или може да влијае врз непристрасното вршење на негоцвите јавни овластувања или службени должности.

Согласно Законот за спречување на корупција и судирот на интереси („Службен весник на Република Македонија“ бр. 12/19) секој е должен во вршење на функцијата, јавните овластувања и службената должност: да постапува во согласност со Уставот и законите (**Начело на законитост- член 3 од Законот**); да постапува совесно, стручно, одговорно, чесно, ефикасно и непристрасно (**Начело на интегритет – член 4 од Законот**); право на еднаков пристап кон вршењето на работи од јавн интерес и право на еднакво постапување од страна на носителите на власта и лицата кои вршат јавни овластувања и службени должности (**Начело на еднаквост - член 5**);

Вршењето на власта, функцијата, јавните овластувања, службената должност и работите од јавен интерес се јавни и подложни на јавна контрола (**Начело на јавност - член 6**) и секој има право да пријави сомневање или сознание за корупција и да биде заштитен согласно закон (**Начело на заштита и одговорност - член 7**).

2. KONCEPTI I KORRUPSIONIT

Korrupsion në kuptimin e Ligjit për parandalimin e korrupsionit dhe konfliktit të interesave (“Gazeta zyrtare e Republikës së Maqedonisë” nr. 12/19) nënkupton keqpërdorimin e detyrës zyrtare, autoritetit publik, detyrës zyrtare apo pozitës për përfitim, drejtpërdrejt ose nëpërmjet një ndërmjetësi, për veten ose për një tjetër.

Konflikti i interesit nënkupton një situatë në të cilën një zyrtar ka një interes privat që ndikon ose mund të ndikojë në ushtrimin e paanshëm të kompetencave të tij publike ose të detyrave zyrtare.

Sipas Ligjit për parandalimin e korrupsionit dhe konfliktit të interesit (“Gazeta zyrtare e RM” nr. 12/19), secili është i obliguar në preformancën e funksionit, pushtetit publik dhe detyrës zyrtare të veprojë në përputhje me me Kushtetutën dhe ligjet (**Parimi i ligjshmërisë - neni 3 i Ligjit**); të veprojë me ndërgjegje, ekspertizë, përgjegjësi, ndershmëri, efikasitet dhe paanshmëri (**Parimi i Integritetit – Neni 4 i Ligjit**); e drejta për qasje të barabartë në kryerjen e interesit publik dhe e drejta për trajtim të barabartë nga bartësit e pushtetit dhe personat që ushtrojnë kompetenca publike dhe detyra zyrtare (**Parimi i barazisë - Neni 5**); Preformanca e pushtetit, detyrës, autoritetit publik, detyrës zyrtare dhe çështjeve me interes publik janë publike dhe i nënshtrohen kontrollit publik (**Parimi i Publicitetit - Neni 6)** dhe çdokush ka të drejtë të raportojë dyshime ose të vetëdijshëm për korrupsion dhe të jetë i mbrojtur sipas ligjit. **(Parimi i mbrojtjes dhe përgjegjësisë - neni 7).**

2.1. Дефиниции на термини употребени во Законот за спречување на корупцијата и судирот на интереси („Службен весник на Република Македонија“ бр. 12/19):

Под поимот „службено лице” се подразбираат сите избрани и именувани лица и вработени во јавниот сектор;
Под поимот „корист” се подразбира остварување на секој вид на материјална или нематеријална, придобивка или предност за себе или за друг;
Под поимот „ризик од корупција” се подразбира кој било вид на внатрешна или надворешпна слабост или постапка која преставува можност за појава на корупција во рамките на државни органи, јавни претпријатија и други институции од јавниот сектор и кој ги вклучува прашањата за судир на интереси, неспоивост на функции, примање подароци и други нелегални плаќања, лобирање, недостаок на систем за заштита на укажувачи, измаминесовесно користење на овластувањата, дискрециони овластувањаи други прашања од значењето на интегритетот;
Под поимот „интегритет” се подразбира законито, независно, непристрасно, етичко, одговорно и транспарентно вршење на работи со кои службените лица го чуваат својот својот углед и угледот на институцијата во која се одговорно лице односно се вработени, ги елиминираат ризиците и ги остprocess сомневањата во можноста од настанување и развој на корупција и со тоа обезбедуваат доверба на граѓаните во вршење на јавните функции и во работата на јавните институции.
Под поимот „јавен интерес” се подразбира заштитата на основните слободи и права на човекот и граѓанинот признати со меѓународното право и животната средина и на природата, заштита на сопственоста и на слободата на пазарот и претприемништвото, владеење на правото

2.1. Përkufizimet e termave të përdorura në Ligjin për parandalimin e korrupsionit dhe konfliktit të interesit (“Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë” nr. 12/19):

Termi "person zyrtar" nënkupton të gjithë personat dhe punonjësit e zgjedhur dhe të emëruar në sektorin publik;
Me termin “përfitim” kuptohet realizimi i çdo lloj përfitimi ose përfitimi material ose jomaterial për veten ose për tjetrin;

Me termin “rreziku i korrupsionit” nënkuptohet çdo lloj dobësie apo procedurë e brendshme apo e jashtme që paraqet mundësinë e korrupsionit brenda organeve shtetërore, ndërmarrjeve publike dhe institucioneve të tjera nga sektori publik dhe që përfshin çështjet e konfliktit të interesave, papajtueshmërisë së funksionet, marrja e dhuratave dhe pagesat e tjera të paligjshme, lobimi, mungesa e sistemit të mbrojtjes së sinjalizuesve, mashtrimi, përdorimi i pamatur i kompetencave, kompetencat diskrecionale dhe çështje të tjera të integritetit;

Termi "integritet" i referohet kryerjes ligjore, të pavarur, të paanshme, etike, të përgjegjshme dhe transparente të punës me të cilën zyrtarët mbrojnë reputacionin e tyre dhe reputacionin e institucionit në të cilin ata janë përgjegjës, d.m.th. ata janë të punësuar, eliminojnë rreziqet dhe largojnë dyshime në mundësinë e shfaqjes dhebzhvillimit të korrupsionit dhe në këtë mënyrë siguron besimin e qytetarëve në kryerjen e funksioneve publike dhe në punën e institucioneve publike;

Termi" interes publik" nënkupton mbrojtjen e lirive dhe të drejtave themelore të njeriut dhe qytetarit të njohura me të drejtën ndërkombëtare dhe të përcaktuara në Kushtetutën e Republikës së Maqedonisë, parandalimin e rreziqeve për shëndetin, mbrojtjen dhe sigurinë, mbrojtjen e mjedisit

и спречување на криминалот и корупцијата;

Под поимот „јавно овластување" се подразбира овластување, пренесено од страна на државната или локалната власт, на физичко или правно лице да врши работи од јавен интерес и

Под поимот „службена должност" се подразбира збирот на обврски кои едно лице е должно да ги преземе, а кои произлегуваат од вршењето на одредена функција или професија, односно од службената положба на тоа лице.

3. ФАКТОРИ НА РИЗИЦИ НА КОРУПЦИЈАТА

При проценката на ризиците од корупција се користат термините "ризик"и "фактор на ризик". Овие поими честопати се поистоветуваат, меѓутоа ризикот треба да се разбере како поширока категорија зашто може да биде производ од повеќе фактори на ризик.

Под фактор на ризик од корупција се подразбира сѐ што може да биде „прозор" за/кон корупција, односно сѐ што може да поттикне вршење и/или толерирање на корупција.

Најчеста поделба на факторите на ризици од корупција ги опфаќа следните четири групи:

Системски или надворешни фактори на ризици од корупција – фактори кои ја отсликуваат постојната состојба во однос на правната регулатива во дадена област/сектор, владеење на правото, функционирањето на институциите, нивната меѓусебна координација и сл.

Институционални/организациски фактори на ризици од корупција – фактори на ризици од корупција кои произлегуваат од институционалната поставеност во јавниот систем во насока на тоа дали тој е соодветен за извршување на

jetësor dhe natyrën, mbrojtjen e pronësisë dhe lirinë e tregut dhe sipërmarrjes, sundimin e ligjit dhe parandalimin e krimit dhe korrupsionit;

Termi "autoritet publik" nënkupton një autoritet, i transferuar nga shteti ose pushteti vendor, një person fizik ose juridik për të kryer punë me interes publik dhe

Termi "detyrë zyrtare" nënkuptohet tërësia e detyrimeve që një person është i detyruar të marrë, të cilat rrjedhin nga kryerja e një funksioni ose profesioni të caktuar, pra nga pozita zyrtare e atij personi.

3.FAKTORËT E RREZIKUT TË KORRUPSIONIT

Gjatë vlerësimit të rreziqeve të korrupsionit përdoren termat "rrezik" dhe "faktor rreziku". Këto terma shpesh barazohen, por rreziku duhet kuptuar si një kategori më e gjerë sepse mund të jetë produkt i faktorëve të shumtë të rrezikut.

Faktori i rrezikut të korrupsionit nënkupton gjithçka që mund të jetë një "dritare" për/drejt korrupsionit, pra çdo gjë që mund të inkurajojë kryerjen dhe/ose tolerimin e korrupsionit.

Ndarja më e zakonshme e faktorëve të rrezikut të korrupsionit mbulon katër grupet e mëposhtme:

Faktorët sistematikë ose të jashtëm të rreziqeve të korrupsionit faktorë që pasqyrojnë situatën ekzistuese në lidhje me rregullimin ligjor në një fushë/sektor të caktuar, shtetin e së drejtës, funksionimin e institucioneve, koordinimin e ndërsjellë të tyre, etj.

Faktorët institucional/organizativ të rreziqeve të korrupsionit – faktorët e rreziqeve korruptive që rrjedhin nga vendosja institucionale në sistemin publik në drejtimin nëse ai është i përshtatshëm për kryerjen e

функциите за определена област/сектор, односно дали постојат сите потребни инситуции, дали се надлежностите јасно дефинирани, каква е нивната меѓусебна координација и сл.При проценка на ова ниво се практикува макро гледиште (на ниво на општество (систем) или сектор, односно фокусот не треба да биде на внатрешните предизвици на конкретната институција).

Индивидуални фактори на ризици од корупција - фактори кои може да влијаат на поединците да пристапат кон коруптивно или неетичко однесување (Примери за индивидуални фактори на ризици од корупција: недостаток на интегритет, недостаток на знаење (некомпетентност), недостаок на практични вештини (искуство), притисоци на работа, подложност на политичко/партиско влијание, несоодветен надзор врз работата на конретно лице/работна задача, практикување на судир на интереси, чувство на незадоволство или перцепција на нефер пракса на работа, недоволна мотивираност на работа, социјален статус и култура на однесување и практикување на одговорноста) и

Фактори на ризици од корупција поврзани со оперативниот процес во дадена хоризонтална област или сектор – фактори кои можат да се идентификуваат како можна појава кај сите институции кои се вклучени или каде се врши определен процес (пр.областа на јавните набавки) во смисла на детектирање на заедничките предизвици кои произлегуваат од законските решенија или праксата на работа. При проценка на ризици од корупција треба да се практикува макро гледиштето (на ниво на систем), односно фокусот не треба да биде ставен на внатрешните предизвици на конретна институција.Кај проценката на факторите на ризици од корупција на ниво на сектор,

funksioneve për një fushë/sektor të caktuar, pra nëse ka të gjitha institucionet e nevojshme; nëse janë kompetenca të përcaktuara qartë, cili është koordinimi i tyre i ndërsjellë, etj. Gjatë vlerësimit të këtij niveli, praktikohet një këndvështrim makro (në nivel të shoqërisë (sistemit) apo sektorit, domethënë fokusi nuk duhet të jetë në atë të brendshëm sfidat e institucionit specifik).

Faktorët individualë të rrezikut të korrupsionit - faktorë që mund të ndikojnë që individët t'i qasen sjelljeve korruptive ose joetike (Shembuj të faktorëve individualë të rrezikut të korrupsionit: mungesa e integritetit, mungesa e njohurive (paaftësia), mungesa e aftësive praktike (përvojë) , presionet në punë, ndjeshmëria ndaj ndikimeve politike/partiake, mbikëqyrja joadekuate e punës së një personi/detyre të caktuar pune, praktika e konfliktit të interesit, ndjenja e pakënaqësisë ose perceptimi i praktikës së padrejtë në punë, motivimi i pamjaftueshëm në punë, statusi social dhe kultura e sjelljes dhe ushtrimi i përgjegjësisë) dhe

Faktorët e rrezikut të korrupsionit që lidhen me procesin operacional në një zonë apo sektor të caktuar horizontal - faktorë që mund të identifikohen si dukuri e mundshme në të gjitha institucionet që janë të përfshira ose ku kryhet një proces i caktuar (p.sh. zona e furnizimit publik) në drejtim të zbulimit të sfidave të përbashkëta që dalin nga zgjidhjet ligjore apo praktika e punës. Gjatë vlerësimit të rreziqeve të korrupsionit duhet praktikuar këndvështrimi makro (në nivel sistemi), pra fokusi nuk duhet të vendoset në sfidat e brendshme të një institucioni të caktuar. Kur vlerësohen faktorët e rrezikut të korrupsionit në nivel sektori të nevojshme për të identifikuar faktorët (nga një këndvështrim makro) që kanë të bëjnë me ushtrimin e të

потребно е да се идентификуваат факторите (од макро перспектива) кои се поврзани со вршење на сите надлежности во секторот (не само во една област – пр.јавни набавки) со цел да се добие слика за слабостите во функционирањето на секторот кои можат да поттикната корупција.

gjitha kompetencave në sektor (jo vetëm në një fushë – p.sh. furnizimi publik) në mënyrë që të merret një pasqyrë e dobësive në funksionimin e sektorit mund të nxisë korrupsionin.

4.ПРОЦЕНКА НА РИЗИЦИ НА КОРУПЦИЈА

4. VLERËSIMI I RREZIQEVE KORRUPSIONI

Проценката на ризици од корупција е процес на идентификување, анализа и оценка на ризиците од корупција. Проценката на ризиците од корупцијата се користи како превентивна алатка за идентификување на факторите на ризик и ризиците по однос на корупцијата и интегритетот во јавниот сектор, односно како алатка за подобрување на управувањето со конретна јавна институција, сектор, проект или процес.

Проценката на ризици од корупција треба да обезбеди утврдување на факторите што претставуваат закана од корупција, нивна анализа и оценување на ризикот (определување на степенот на заканата) за појава на корупција, како и приоритизирање на ризиците за да бидат соодветно адресирани.

Независно од опфатот, проценката на ризици од корупција се состои од наведените три чекори или фази (идентификување, анализа и оценка на ризиците од корупција), додека содржината и методите се прилагодуваат на специфичностите на нивото кое е предмет на проценка.

Во зависност од опфатот, проценката на ризици од корупција може да биде заснована на макро или микро гледиште. Макро гледиште подразбира идентификување, анализа и оцена на ризиците од корупција на хоризонтално

Vlerësimi i rrezikut të korrupsionit është procesi i identifikimit, analizimit dhe vlerësimit të rreziqeve të korrupsionit. Vlerësimi i rreziqeve të korrupsionit përdoret si një mjet parandalues për identifikimin e faktorëve të rrezikut dhe rreziqeve në lidhje me korrupsionin dhe integritetin në sektorin publik, d.m.th si një mjet për përmirësimin e menaxhimit të një institucioni, sektori, projekti apo procesi publik specifik.

Vlerësimi i rreziqeve të korrupsionit duhet të sigurojë përcaktimin e faktorëve që paraqesin kërcënim për korrupsion, analizën e tyre dhe vlerësimin e rrezikut (përcaktimin e shkallës së kërcënimit) për shfaqjen e korrupsionit, si dhe prioritizimin e rreziqeve në mënyrë që ato adresohen siç duhet.

Pavarësisht nga shtrirja, vlerësimi i rreziqeve të korrupsionit përbëhet nga tre hapa ose faza (identifikimi, analiza dhe vlerësimi i rreziqeve të korrupsionit), ndërsa përmbajtja dhe metodat përshtaten me specifikat e nivelit që është objekt i vlerësimit.

Në varësi të fushëveprimit, vlerësimi i rreziqeve të korrupsionit mund të bazohet në një pamje makro ose mikro. Pamja makro nënkupton identifikimin, analizën dhe vlerësimin e rreziqeve të korrupsionit në nivel horizontal në shoqëri apo sektorë në objekt, ndërsa pamja mikro nënkupton

ниво во општеството или на секторите во целите, додека микро гледиштето подразбира проценка на ризиците од корупција во рамките на институцијата/ентитет или самостоен субјект.

Агенцијата во рамки на своите надлежности утврдени со Законот за основање на Агенцијата за странски инвестиции и промоција на извозот ("Службен весник на Република Македонија" бр. 57/10, 36/11, 41/14 и 64/18), како и Законот за финансиска поддршка на инвестиции („Службен весник на Република Македонија" бр. 83/2018 и „Службен весник на Република Северна Македонија" бр. 98/2019, 124/2019 и 178/2021) од кој произлегуваат дополнителните надлежности на Агенцијата преку проценката на ризици од корупција на микро ниво ги идентификува следните можни форми на корупција:

- постапување или непостапување на вработените во Агенцијата при вршење на службените задачи и овластувања, за што како возврат прибавуваат (бараат) за себе или за друг некаква (или прифаќаат некаква) корист, погодност интерес за себе или за друг или на друг ќе му нанесат штета;
- непочитување на стандардните постапки и процедури на Агенцијата;
- злоупотреби на службената положба и овластувања заради директно или индиректно ветена, понудена, дадена, побарана, прифатена или очекувана материјална или нематеријална корист, погодност, предност или друг интерес за себе или за друг;
- барање на материјален или нематеријален надомест за изработка на Барањето за доделување на финансиска поддршка за инвестиции;
- барање на материјален или нематеријален надомест за изработка

vlerësimin e rreziqeve të korrupsionit brenda institucionit/subjektit apo subjektit të pavarur.

Agjencia në kuadër të kompetencave të saj të përcaktuara me Ligjin për themelimin e Agjencisë për investime të huaja dhe nxitje të eksporteve ("Gazeta zyrtare e Republikës së Maqedonisë" nr. 57/10, 36/11, 41/14 dhe 64. /18), si dhe Ligjin për mbështetjen financiare të investimeve ("Gazeta zyrtare e Republikës së Maqedonisë" nr. 83/2018 dhe "Gazeta zyrtare e Republikës së Maqedonisë së Veriut" nr. 98/2019, 124/2019 dhe 178/2021) nga i cili rrjedhin kompetencat shtesë të Agjencisë përmes vlerësimit të rreziqeve të korrupsionit në nivel mikro, identifikon këto forma të mundshme të korrupsionit:

- veprimet ose mosveprimet e punonjësve të Agjencisë gjatë kryerjes së detyrave dhe kompetencave të tyre zyrtare, për të cilat në këmbim ata marrin (kërkojnë) për vete ose për një tjetër disa (ose pranojnë disa) përfitime, lehtësi, interes për veten ose për një tjetër ose do t'i shkaktojnë një dëm tjetër;
- mospërputhje me procedurat dhe procedurat standarde të Agjencisë;
- Abuzimet e pozitës dhe kompetencave zyrtare për hir të përfitimeve materiale ose jomateriale të premtuara, të ofruara, të kërkuara, të pranuara ose të pritura në mënyrë të drejtpërdrejtë ose të tërthortë për veten ose për tjetrin;
- Kërkesa për kompensim material ose jo material për përgatitjen e Kërkesës për dhënien e mbështetjes financiare për investime;

на Барањето за исплата на финансиска поддршка за инвестиции;

- давање на претходно одобрување дека Барањето за доделување на финансиска поддршка за инвестиции односно Барањето за исплата на финансиска поддршка за инвестиции ќе бидат одобрени;
- давање на стручна помош поврзано со финансиската поддршка за инвестиции надвор од Законот за финансиска поддршка на инвестиции;
- можности за корупција при исполнување на делокругот на надлежности на организационите единици, а се поврзани со комуникација со странки и/или правни лица преку кои се вршат одредени набавки за потребите на Агенцијата;
- некомплетни и/или нецелосно пополнети барања за доделување на договорите за јавни набавки со потребни податоци од страна на организационите единици на Агенцијата, доставени до Секторот за правни работи, општи работи и јавни набавки;
- можност за прилагодување на критериумите за доделување на договор за јавна набавка за одреден понудувач, во текот на изработката на барање за доделување на јавна набавка;
- предвидување на услови за способност кои е потребно да ги исполнуваат економските оператори кои предизвикуваат нееднаков третман на економските оператори и се во спротивност со начелото на конкурентност во постапката за јавна набавка.

- Kërkesa për kompensim material ose jo material për përgatitjen e Kërkesës për pagesën e mbështetjes financiare për investime;
- dhënien e miratimit paraprak se do të aprovohet Kërkesa për ndarjen e mbështetjes financiare për investime, gjegjësisht Kërkesa për pagesën e mbështetjes financiare për investime;
- ofrimin e asistencës së ekspertëve lidhur me mbështetjen financiare për investime jashtë Ligjit për Mbështetjen Financiare të Investimeve;
- mundësitë për korrupsion gjatë përmbushjes së fushëveprimit të kompetencave të njësive organizative, dhe kanë të bëjnë me komunikimin me palët dhe/ose personat juridikë përmes të cilave bëhen blerje të caktuara për nevojat e Agjencisë;
- Kërkesat e pakompletuara dhe/ose të paplotësuara për dhënie të kontratave të furnizimit publik me të dhënat e nevojshme nga njësitë organizative të Agjencisë, të dorëzuara në Departamentin për Çështje Juridike, Çështje të Përgjithshme dhe Prokurim Publik;
- mundësinë e përshtatjes së kritereve për dhënien e kontratës së prokurimit publik për një ofertues specifik, gjatë përgatitjes së kërkesës për dhënien e prokurimit publik;
- sigurimin e kushteve të aftësisë që kërkohet të plotësohen nga operatorët ekonomikë që shkaktojnë trajtim të pabarabartë të operatorëve ekonomikë dhe janë në kundërshtim me parimin e konkurrencës në procedurën e furnizimit publik.

5. ИДЕНТИФИКУВАЊЕ И ПЛАНИРАЊЕ НА РЕШЕНИЈА и МЕРКИ ЗА ПРЕВЕНЦИЈА ОД КОРУПЦИЈА

Идентификувањето и планирањето на решенија и мерки за сузбивање и елиминирање на ризиците од корупција ќе биде насочено кон:

5.1. УНАПРЕДУВАЊЕ НА ПРОФЕСИОНАЛНОСТА И ЈАКНЕЊЕ НА ИНТЕГРИТЕТОТ на административните службеници во рамки на Агенцијата:

- Професионализација, департизација и деполитизација на вработените;
- Континуирана и специјализирана обука во Агенцијата, со цел јакнење на свеста на вработените преку едукација, за последиците од коруптивните дејства;
- Преземање превентивни активности кон нововработените службеници;
- Континуирана професионална едукација на вработените во Агенцијата, преку одржување на обука за примена на Законот за јавни набавки, обуки за спречување на корупцијата итн.

5.2. ПОЧИТУВАЊЕ НА ЗАКОНСКАТА И ПОДЗАКОНСКАТА РЕГУЛАТИВА од страна на административните службеници во вршење на работите и работните задачи од работното место во рамки на Агенцијата преку:

- Правилна примена на Законот за финансиска поддршка на инвестиции;
- Правилна примена на Законот за технолошко индустриски развојни зони;
- Правилна примена на Законот за слободен пристап до информации од јавен карактер и

5. IDENTIFIKIMI DHE PLANIFIKIMI I ZGJIDHJEVE DHE MASAVE PËR PARANDALIMIN E KORRUPSIONIT

Identifikimi dhe planifikimi i zgjidhjeve dhe masave për të shtypur dhe eliminuar rreziqet e korrupsionit do të synojnë:

5.1. PROMOVIMI I PROFESIONALIZMIT DHE FORCIMI I INTEGRITETIT të zyrtarëve administrativë në kuadër të Agjencisë:

- Profesionalizimi, departamentizimi dhe depolitizimi i punonjësve;
- Trajnime të vazhdueshme dhe të specializuara në Agjenci, me qëllim forcimin e ndërgjegjësimit të punonjësve nëpërmjet edukimit, për pasojat e veprimeve korruptive;
- Ndërmarrja e masave parandaluese ndaj zyrtarëve të sapopunësuar;
- Edukimi i vazhdueshëm profesional i punonjësve të Agjencisë, përmes mbajtjes së trajnimeve për zbatimin e Ligjit për Furnizimin Publik, trajnime për parandalimin e korrupsionit, etj.;

5.2.PËRMBAJTJA ME RREGULLAT LIGJORE DHE NËNLIGJORE nga zyrtarët administrativ në kryerjen e punëve dhe detyrave nga vendi i punës në kuadër të Agjencisë nëpërmjet:

- Zbatimi korrekt i Ligjit për Mbështetjen Financiare të Investimeve;
- Zbatimi i drejtë i Ligjit për Zonat Zhvillimore Industriale Teknologjike;
- Zbatimi korrekt i Ligjit për qasje të lirë në informacione publike dhe
- Pajtueshmëria me Kodin për Zyrtarët Administrativë.

- Почитување на Кодексот за административни службеници.

5.3. Меѓуинституционална соработка во борбата против корупцијата и криминалот;

5.4. Зајакнување на меѓународната соработка во борбата против корупцијата;

5.5. Јакнење на довербата на граѓаните и мотивирање да пријават корупција – како и доследна примена на Процедурата за прием на пријави од укажувачи заради заштитено пријавување во Агенцијата за странски инвестиции и промоција на извозот на Република Северна Македонија од 10.06.2021 година со бр. 02-608/1;

5.6. Јакнење на принципите на отчетност и транспарентност во работењето на Агенцијата со поголема достапност на податоци во делот на привлекување на странски и домашни инвестиции, промоција на извозот, одобрена финансиска поддршка за инвестиции итн;

5.7. Зајакната контрола и надзор на јавни набавки преку доследна примена на Законот за јавните набавки („Службен весник на Република Македонија“ бр.24/2019) и Интерната процедура за спроведување на постапките за јавни набавки и реализација на договорите на Агенцијата со бр.02-783/1 од 09.07.2021 година.

Во постапките за јавни набавки од особена важност е вршење на истражување на пазарот во врска со тоа: колкав број на економски оператори на пазарот во Република Северна Македонија ги исполнуваат предвидените минимални услови за утврдување на способност, како и во однос на стоките и услугите кои треба да се набават, како и бројот на

5.3. Bashkëpunimi ndërinstitucional në luftën kundër korrupsionit dhe krimit;

5.4. Forcimi i bashkëpunimit ndërkombëtar në luftën kundër korrupsionit;

5.5. Forcimi i besimit të qytetarëve dhe motivimi i tyre për të raportuar korrupsionin - si dhe zbatimi konsekuent i Procedurës për pranimin e raporteve nga sinjalizuesit me qëllim të raportimit të mbrojtur në Agjencinë për Investime të Huaja dhe Promovim të Eksportit të Republikës së Maqedonisë së Veriut nga 10.06. .2021 me nr. 02-608/1;

5.6. Forcimi i parimeve të llogaridhënies dhe transparencës në funksionimin e Agjencisë me disponueshmëri më të madhe të të dhënave në fushën e tërheqjes së investimeve të huaja dhe vendase, nxitjes së eksporteve, mbështetjes financiare të miratuar për investime, etj.

5.7. Përforcimi i kontrollit dhe mbikëqyrjes së prokurimit publik përmes zbatimit konsekuent të Ligjit për prokurim publik (“Gazeta zyrtare e Republikës së Maqedonisë” nr. 24/2019) dhe Procedurës së brendshme për zbatimin e procedurave të prokurimit publik dhe zbatimin e ligjit të Agjencisë. Kontratat me nr 02-783/1 nga 07/09/2021.

Në procedurat e prokurimit publik, është e një rëndësie të veçantë të kryhet hulumtimi i tregut në lidhje me: sa operatorë ekonomikë në treg në Republikën e Maqedonisë së Veriut përmbushin kërkesat minimale për përcaktimin e aftësisë, si dhe në lidhje me mallrat dhe shërbimet. që duhet të prokurojë, si dhe numrin e operatorëve ekonomikë që mund të kryejnë, ofrojnë ose ofrojnë shërbime dhe mallra të tilla. Me rastin e përcaktimit të kushteve

економски оператори кои можат да ги извршат, обезбедат или испорачаат таквите услуги и стоки. При утврдувањето на минималните услови за утврдување на способност во барањето и техничката спецификација особено е битно да не се ограничи конкуренцијата меѓу економските оператори во спротивно задолжително да се изменат минималните услови за утврдување на способност;

minimale për përcaktimin e aftësisë në kërkesë dhe specifikim teknik, është veçanërisht e rëndësishme që të mos kufizohet konkurrenca ndërmjet operatorëve ekonomikë, përndryshe kushtet minimale për përcaktimin e aftësisë duhet të ndryshohen;

6. ЗГОЛЕМУВАЊЕ НА ОПСЕГОТ НА ПРОЦЕСИ КОИ СЕ ПРЕДМЕТ НА ОДДЕЛЕНИЕТО ЗА ВНАТРЕШНА РЕВИЗИЈА, СО ПОДЕТАЛЕН ПРИСТАП КОН ПРИМЕНАТА НА ЗАКОНОТ ЗА ФИНАНСИСКА ПОДДРШКА НА ИНВЕСТИЦИИ.

6. RRITJA E GAMËS SË PROCESEVE QË I NËNSHTROHEN DEPARTAMENTIT TË AUDITIMIT TË BRENDSHËM, ME NJË QASJE MË TË DETAJUAR NË ZBATIMIN E LIGJIT PËR MBËSHTETJEN FINANCIARE TË INVESTIMEVE.

7. ЦЕЛ НА ПЛАНОТ

Целта на овој план е Агенцијата во 2022 година да создаде антикорупциска работна средина во која борбата против корупцијата ќе ја реализира преку правилна проценка и идентификација на ризиците на корупцијакако и факторите на корупција со крајна цел превенција, елиминирање и минимизирање на ризиците кои можат да бидат основа за вршење на корупција. Во рамките на превенцијата Агенцијата ќе се фокусира на намалување на можностите и создавање неповолни услови за извршување коруптивни дела. За ефикасна борба против корупцијата подеднакво се важни политичката волја, нормативните решенија, инстуционалната рамка, ефикасна примена на законите, институционалниот и личниот капацитет и интегритет на административните службеници, како и соработката меѓу институциите во земјата и на меѓународен план.

7. QËLLIMI I PLANIT

Qëllimi i këtij plani është që Agjencia në vitin 2022 të krijojë një mjedis pune kundër korrupsionit në të cilin lufta kundër korrupsionit do të realizohet përmes një vlerësimi dhe identifikimi të saktë të rreziqeve të korrupsionit si dhe faktorëve të korrupsionit me qëllimin përfundimtar të parandalimit, eliminimit dhe minimizimit të rreziqeve që mund të jenë bazë për kryerjen e korrupsionit. Në kuadër të parandalimit Agjencia do të fokusohet në uljen e mundësive dhe krijimin e kushteve të pafavorshme për kryerjen e veprave korruptive. Për një luftë efektive kundër korrupsionit janë po aq të rëndësishme vullneti politik, zgjidhjet normative, kuadri institucional, zbatimi efektiv i ligjeve, kapaciteti dhe integriteti institucional dhe personal i zyrtarëve administrativë, si dhe bashkëpunimi ndërmjet institucioneve në vend dhe ndërkombëtarisht.

8. ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Планот за спречување на корупцијата на Агенцијата за странски инвестиции и промоција на извозот на Република Северна Македонија за 2021 година ќе се применува со денот на неговото донесување, и истиот ќе се објави на веб страната на Агенцијата.

Скопје, 03.08.2021 година

8.DISPOZITAT PËRFUNDIMTARE

Plani për parandalimin e korrupsionit të Agjencisë për investime të huaja dhe promovim të eksportit të Republikës së Maqedonisë së Veriut për vitin 2021 do të zbatohet nga dita e miratimit dhe do të publikohet në ueb faqen e Agjencisë.

Shkup, 03.08.2021

Со почит/Me respekt,

в.д.Директор/u.d.Drejtor
Bekim EMINI

____